

לקראת שבת

עיונים בפרשת השבוע

מדברי

הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זיע"א

שנה ב / גליון מט
ערש"ק פרשת שלח
ה'תשס"ה

פתח דבר

לקראת שבת פרשת שלח, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדיה, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון מט), והוא אוצר בלום מתוך רבבות ענייני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נב"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו של משיח, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון 'אור החסידות'

מעמו וראו כי טוב

הננו לבשר לקהל הלומדים כי ניתן להרשם כמנויים על הקובץ ולקבלו מידי שבוע באמצעות הדואר

בסך 10 ש"ח בלבד לחודש
(דמי טיפול ומשלוח)

לפרטים נא לפנות לטלפון 03-9604832
(ניתן להשאיר הודעה)

יוצא לאור על ידי
'אור החסידות'

מכון תורני להפצת תורת החסידות

ת.ד. 2033 כפר-חב"ד, 72915
טלפון: 03.9604832 פקס: 03.9607370

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

ביאור כמה וכמה עניינים תמוהים בסיפור המרגלים, מדוע לא היה ע"כ ציווי הקב"ה מלכתחילה, כיצד המרגלים ש"כשרים היו" טעו כ"כ ומדוע היה כה נחוץ להביא "מפרי הארץ" הגם שלשם כך נכנסו לסכנה.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק כג עמ' 92 ואילך)

יינה של תורה

ההסברה בכך שבנ"י קיבלו את טענת המרגלים הגם שראו כל הנסים שעשה להם הקב"ה, בהקדים ביאור כללות טענת המרגלים ע"פ פנימיות.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ד' עמ' 23 ואילך)

חידושי סוגיות

נחלקו המחבר והמג"א (ע"פ כתבי האריז"ל) האם צריך ללבוש הציצית על הבגדים או תחתיהם. בשיחה זו מבאר רבינו כיצד מתיישבת שיטת האריז"ל בכתוב ד"וראיתם אותי" (הגם שלשיטתו גם הציציות צ"ל מכוסות), בהקדים ביאור ב' גדרים במצוה ד"וראיתם אותי".

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לג עמ' 95 ואילך)

הוספה - דרכי החסידות

סיפורים, ביאורים ופתגמים בביאור מעלת היהודי הפשוט, כשיטת וחידוש מורנו הבעש"ט בזה.

(מלוקטים מתורת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע מליובאוויטש)

מקרא אני דורש

טעות המרגלים – מסקנתם המיותרת

ביאור כמה וכמה ענינים תמוהים בסיפור המרגלים, מדוע לא היה ע"כ ציווי הקב"ה מלכתחילה, כיצד המרגלים ש"כשרים היו" טעו כ"כ ומדוע היה כה נחוץ להביא "מפרי הארץ" הגם שלשם כך נכנסו לסכנה

א. עה"פ (ריש פרשתנו) "שלח לך אנשים" אומרים חז"ל (סוטה לד, ב) "שלח לך - לדעתך", דשילוח המרגלים היה מדעתו של משה אבל "אני איני מצוה אותך".

ולכאורה צריך להבין: משה רבינו היה הרי עבד נאמן של הקב"ה (וככתוב (בהעלותך יב, ז) "בכל ביתי נאמן הוא"), ופשיטא שדעתו של משה לשלוח את המרגלים היתה מכיוון שכך היתה דעתו של אדונו - הקב"ה. וכמו שמעיד הפסוק (יג, ג) "וישלח אותם משה . . על פי ה'", "ברשותו של הקב"ה" (רש"י), דהיינו, ששליחות המרגלים מצ"ע היתה דבר טוב ורצוי.

[וכפי שמבאר הרמב"ן (ריש פרשתנו) שמכיון ש"אין סומכין על הנס" והוצרכו להתכונן למלחמה בדרך הטבע ע"מ לכבוש את הארץ, הסכים משה לשלוח את המרגלים בכדי לדעת את הדרכים וכו' שבהם ניתן לכבוש].

ואינו מובן - מדוע תלה זאת הקב"ה בדעתו והסכמתו של משה, ולא צוה ע"כ מלכתחילה?

ועוד צריך להבין: בנוגע למרגלים כתב רש"י (יג, ג) "באותה שעה כשרים היו", וכפי שמובן גם בשכל הפשוט, שאם משה רבינו בחר אותם בעצמו לשליחות זו, בוודאי שהם היו (לא רק 'כשרים' בכלל, אלא) הכי מתאימים למילוי שליחות זו.

ואינו מובן, כיצד נפעל בהם שינוי עצום כזה, מן הקצה אל הקצה, דלא רק שהשליחות לא בוצעה כדבעי, אלא היא אף הביאה על בני"י "בכיה לדורות"?

ב. ויובן זה בהקדים עוד שאלה:

דהנה, מצינו ששליחות זו של המרגלים היתה (בכללות) עבור שני ענינים:

א) עבור ענינים הנוגעים לכיבוש הארץ - "וראיתם . . החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב . . הבמחנים אם במבצרים" (יג, יח-יט).

ב) עבור ענינים השייכים לארץ עצמה - "הטובה היא . . השמנה היא" (שם). ועד כדי כך היה נוגע חלק זה שבשליחות, שמשה אמר להם **"והתחזקתם** ולקחתם מפרי הארץ" - דאע"פ שע"י הלקיחה מפרי הארץ יסכנו א"ע (דע"כ יכירו בם שהם מרגלים), בכל-זאת, יסכנו עצמם ויביאו **"מפרי הארץ"**.

ואינו מובן: אמת אמנם ש"אינה דומה ראייה לשמיעה", דלכן, מה שכבר אמר להם הקב"ה שארץ ישראל היא "ארץ טובה ורחבה . . ארץ זבת חלב ודבש" (שמות ג, ח), אין זה מגיע לפעולה של **ראיית** פירות הארץ. אך בכ"ז, עד כדי כך היה זה מוכרח, שבשביל זה היה כדאי לסכן את חייהם של המרגלים!?

ג. אחד הביאורים בזה:

הגם שיסוד קיום התורה הוא ע"י הקדמת "נעשה" ל"נשמע", אעפ"כ "נעשה" לבדו אינו מספיק, ומוכרח להיות גם "ונשמע" - מלשון הבנה (כמו: "דבר כי שומע עבדך" (ש"א ג, ט-י)).

וכך גם בנוגע לכניסה לא"י: הקב"ה אמנם לבני"י שהיא "ארץ טובה ורחבה" וכו', אבל בנוסף לזה, רצה הקב"ה שבני"י יראו את טוב א"י גם **בשכלם הם**.

ולכן צוה משה רבינו למרגלים שיביאו מ"פרי הארץ", כדי שרצונם של בני"י לעלות לא"י יהיה (לא רק מצד ציווי הקב"ה - "נעשה", אלא) גם מצד שכלם הם, דע"י שיראו את פרי הארץ יבינו שצריך לעלות לא"י משום שהיא באמת "טובה ורחבה".

וכך גם בנוגע לחלק הראשון שבשליחות (לראות דרכים כיצד לכבוש את הארץ), דהכוונה בזה היתה, שבני"י יראו **בשכלם** כיצד "יכול נוכל לה".

ובזה מיושבת השאלה הראשונה (דלעיל), דהטעם בכך שהקב"ה לא צוה על שילוח המרגלים הוא: היות שהמכוון בשילוח המרגלים הוא לפעול בבני"י את ה"נשמע" (כנ"ל), לכן צריך גם השילוח גופא להיות באותו האופן. ולכן "אני איני מצוה אותך" אלא "שלח לך - **לדעתך**" - דשילוח המרגלים לא היה מצד הציווי ("נעשה") אלא מכיוון שכך צריך לעשות **"לדעתך"** ("נשמע").

ד. עפ"ז מיושבת גם השאלה השניה (דלעיל) - כיצד המרגלים ש"באותה שעה כשרים היו", 'נפלו' עד כדי כך עד שאמרו "לא נוכל לעלות":

דהנה, מכיון שענין השליחות היה ה"נשמע", שענין הכניסה לארץ יהיה ע"פ **שכל**, היה יכול להיות אצלם טעות בשיקול הדעת - דהרי, כל מה שאמרו המרגלים בנוגע לא"י והיושבים בה - "עז

העם . . וגם ילידי הענק" (יג, כח) - היה אמת, וגם מסקנתם ש"לא נוכל לעלות" (שע"פ טבע לא יוכלו לכבוש את א"י) היה לה מקום ע"פ שכל.

ונמצא, שבאמת המרגלים "כשרים היו", ולדעתם, אף קיימו את השליחות שבעבורה הם נשלחו. אלא שטעותם היתה בכך שהם הוסיפו מסקנה, "לא נוכל לעלות": משה רבינו מלכתחילה לא שאל האם יכולים לכבוש את א"י או לא, הוא שלח אותם רק בכדי לבדוק כיצד אפשר לכבוש ביתר קלות;

[ואדרבה, מכך שמשה שלחם לראות כיצד לכבוש את א"י, הרי זו הוכחה ברורה ש"יכול נוכל לה" גם בדרך הטבע (דהרי אם הכניסה לארץ היא רק בדרך נס, אין כל טעם בשילוח מרגלים)]. והוספה זו ד"לא נוכל לעלות" היא שהיתה (לא רק הוספה על השליחות, אלא גם) היפך השליחות.

ה. 'תורה' היא מלשון 'הוראה' (זח"ג נג, ב), ומכך מובן, שבכך ישנה גם הוראה בשבילנו, כיצד להימנע מטעות המרגלים.

והנה, שם הפרשה הוא 'שלח' - מלשון שליחות, ובזה טמונה העצה כיצד לינצל מטעות המרגלים: יהודי צריך לדעת, שגם כאשר הוא מתעסק בעבודה באופן של 'נשמע' והבנה בשכל, צריך הוא לזכור שהוא עושה זאת כשליח של משה. דהיינו, שאין הוא עושה זאת מכיוון שהוא הבין כך, אלא מפני שכך הוא רצונו של הקב"ה.

וכשינהג באופן זה, וודאי הדבר שגם כאשר יבין בשכלו, יגיע לבסוף למסקנה הנכונה. דדווקא כאשר עוסק הוא בדבר מצד ההנאה האישית שלו, שייך שיתערבו בזה נטיות אישיות וכו', אך משא"כ כאשר מתעסק בזה כשליח של משה, וודאי הדבר שתיעשה השליחות בלא נטיות וכו', ואז יבוא בוודאי למסקנה הנכונה.

יינה של תורה

טענת המרגלים – לפרוש מענייני העולם

ההסברה בכך שבנ"י קיבלו את טענת המרגלים הגם שראו כל הנסים שעשה להם הקב"ה, בהקדים ביאור כללות טענת המרגלים ע"פ פנימיות

א. בפרשתנו מספרת התורה באריכות על שילוח המרגלים, וטענתם "לא נוכל לעלות... כי חזק הוא ממנו", ובהמשך לכך, כיצד "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו", וטענת בנ"י כלפי משה ואהרן - "למה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת לנפל בחרב?!".

העובדה כי בני ישראל האמינו לטענות המרגלים ולא בטחו בכוחו של הקב"ה שהבטיח לתת בידם את יושבי הארץ, נראית תמוהה ביותר. בני ישראל הלא היו עדים לניסים גלויים מאת הקב"ה. במשך כל זמן שהותם במדבר ראו הם במוחש את הנהגת ה' שלמעלה מדרכי הטבע. ענני הכבוד סוכנו והגיננו עליהם מכל רע, וכל צרכיהם סופקו להם בדרך נס - יום ירד להם לחם מן השמים ומים שתו הם מבארה של מרים. כיצד אם כן, התפתו בני ישראל להאמין למרגלים הטוענים כי "לא נוכל לעלות" ולכבוש את ארץ כנען, למרות ההבטחה המפורשת מאת ה' כי יתן בידם את הארץ? לאחר שבעיניהם ראו את כוחו הגדול של הקב"ה ואת הנהגתו שלמעלה מדרכי הטבע, פחדו לעלות ולהילחם ביושבי הארץ, אותה הבטיח להם הקב"ה!?

ב. חטאם של המרגלים וטענתם כי העליה לארץ אינה אפשרית, נבעה מרצונם להישאר במדבר, בחשבם כי במדבר ניתן לעבוד את ה' כראוי, ואילו בכניסה לארץ ובהתיישבות בה יגרע משלימות העבודה, כדלקמן.

בהיותם במדבר, היו בני ישראל מסוגרים ומנותקים מהעולם, וצרכיהם הגשמיים סופקו

להם בידי הקב"ה. כל עסקם היה בהתעלות במדרגות רוחניות נעלות, וכלל לא התעסקו בביורר העולם שסביבם. לעומת זאת, בכניסתם לארץ נדרשו בני ישראל לעבוד ולזכך את **מציאות העולם והגשמיות** ולעשותה כלי להשראת האלקות. בכניסת בני ישראל לארץ, פסקה ההנהגה הניסית שהיתה בעת היותם במדבר, והם נדרשו לדאוג ולעמול להשגת צרכיהם הגשמיים. הישיבה בארץ כרוכה בהתעסקות בגשמיות העולם, במטרה להחדיר במציאות העולם את אור הקדושה.

המרגלים סברו כי שלימות העבודה היא כאשר יהודי פורש ומתנתק מהעולם הגשמי, ומתעסק רק בעבודה רוחנית, אז ניתן להגיע לדרגות גבוהות בעבודת ה'. אך בהתעסקות בגשמיות העולם 'יורד' יהודי מדרגתו הרוחנית, ובמצב זה, אין בכוחו להעלות את ניצוצות הקדושה הטמונים בגשמיות.

מסיבה זו, טענו המרגלים כי לא ניתן לנצח את יושבי ארץ כנען:

כאשר בני ישראל עבדו את ה' בעבודה רוחנית בלבד ולא התעסקו בגשמיות העולם, הראה להם הקב"ה את הנהגתו הניסית שלמעלה מדרכי הטבע. אך כאשר העבודה כרוכה בהתעסקות במציאות הגשמית, לא תיתכן הנהגה שאינה מתחשבת בדרכי הטבע ומגבלות העולם הגשמי. כל זמן שעבודתם של בני ישראל היתה רק ברמה הרוחנית ולא היתה קשורה בזיכרון הגשמיות (העבודה במדבר), התגלתה דרגת האלקות שלמעלה ממגבלות העולם הגשמי - הנהגה ניסית. אך במציאות גשמית מוגבלת (העבודה בארץ), לא יכולה להתגלות האלקות שלמעלה מהטבע.

המרגלים טענו כי ההנהגה הניסית לה זכו בני ישראל בעת היותם במדבר אפשרית רק כאשר נבדלים מהגשמיות. ההנהגה הניסית אותה ראו בני ישראל בעת היותם במדבר, תיפסק בשעה שידרשו להכנס לארץ - לזכך ולעזן את הגשמיות. אז ידרשו להילחם בעם היושב בארץ על פי דרכי הטבע, משום שהאלקות שלמעלה מהטבע לא יכולה להתגלות בשעת העבודה בתוך העולם. במלחמה על פי דרכי הטבע, ללא הסיוע מלמעלה, לא קיימת אפשרות לנצח את יושבי הארץ.

ג. התשובה לטענת המרגלים טמונה בדברי כלב ויהושע - "אם חפץ בנו ה'", "העליה לארץ היא מפני רצון ה' ובכוחו":

רצונו הפנימי של הקב"ה הוא בהפיכת הגשמיות עצמה לאלקות ולא היבדלות מהעולם. מטרת העבודה היא הישיבה בארץ - ההתעסקות בגשמיות, בכדי לגלות בה את האור האלקי. מאחר שרצון ה' הוא בהפיכת העולם עצמו לאלקות - "חפץ בנו ה'", אין לירא מהגבלות העולם. הקב"ה מעניק ליהודי כוחות לעבוד את עבודתו במציאות העולם, ובה גופא לגלות את האלקות.

בעבודה זו, מתגלית דרגת האלקות שלמעלה מכל הגבלה. בנס על-טבעי מתגלה האור האלקי שאינו מוגבל בהגבלות הטבע והגשמיות. אולם, בהתגלות האלקות בגדרי העולם ובמציאות הגשמית, מתגלה כי הקב"ה אינו מוגבל כלל, ולכן מתגלה אף בגשמיות - הנראית כמציאות הסותרת להתגלות האלקות. כאשר בעולם עצמו מאירה האלקות, ניכר כי הוא ית' נעלה אף מ'למעלה מהטבע', ולכן ביכולתו לחבר את מציאות העולם - טבע, עם האלקות - למעלה מהטבע.

חידושי סוגיות

גדר החיוב ד"וראיתם אותו" במצוות ציצית

נחלקו המחבר והמג"א (ע"פ כתבי האריז"ל) האם צריך ללבוש הציצית על הבגדים או תחתיהם. לקמן מבאר רבינו כיצד מתיישבת שיטת האריז"ל בכתוב ד"וראיתם אותו" (הגם שלשיטתו גם הציציות צ"ל מכוסות), בהקדים ביאור ב' גדרים במצוה ד"וראיתם אותו"

"והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' (שלה טו, לט)

ללבוש הט"ק על בגדיהם למעלה, אזלי כפסק המחבר בשו"ע; והלובשים הט"ק מתחת לבגדיהם, נוהגים כדעת המג"א ע"פ כתבי האריז"ל.

והנה, ממ"ש בכתבי האריז"ל, נראה דזה קאי גם על הציציות, דגם הם צריכים להיות מכוסות תחת הבגדים. דכתיב שם⁴ ד"הי' נוהג מורי (האריז"ל) זלה"ה כשהי' לובש הציצית . .

המנהגים הקיימים בזה.

לכללות השאלה - ראה שו"ת יחווה דעת (להגר"ע שי' יוסף) ח"ב ס"א ובס' שנסמנו שם.

(4) לשון הפע"ח שער הציצית פ"א. ועד"ז הוא בשער הכוונות (ענין הציצית דרוש ו' ודרושי תפלת השחר פ"ג) ועוד - והוא במאסף לכל המחנות לשר"ע אר"ח ס"ח שם. וראה גם בהנסמך בהערות הבאות.

שיטת האריז"ל - דגם הציציות צ"ל מכוסות

א. כתב המחבר בשו"ע הל' ציציתו עיקר מצוות טלית קטן ללבוש על בגדיו כדי שתמיד יראה ויזכור המצוות. ובמג"א שם² ובכתבים (היינו כתבי האריז"ל), דטלית קטן דוקא תחת בגדיו.

ובפשטות³ חילוק שיטות זה הוא המקור לשינוי מנהגים שמצינו בלבישת ט"ק: הנוהגים

(1) אר"ח ס"ח ס"א. והוא בשו"ע אדה"ז שם ס"ח (כדלקמן בפנים).

(2) סק"ג.

(3) וזאת למודעי: כל הביאור שבהשיחה לא בא לקבוע ולהוכיח איך שצ"ל המנהג בלבישת הטלית קטן, כי נהרא נהרא ופשטי', אלא רק להסביר טעמי חילוקי

מכוסות¹⁰ - תחת הלבושים ולא מבחוי¹¹.

[וכן מוכח ממש"כ בזהר¹² ש"בר נש" אחד פגע בר' חייא ור' יוסי ולא ראה אותם לובשים ציצית, היינו שהציציות שלהם לא היו נראים

בכל שעה ורגע כמש"ה וראיתם אותו כו", קאי בעיקר לא בט"ק אלא בט"ג [וכהמשך הלשון שם דב"ההסתכלות יש ב' כוונות . . המסתכל בהם בעת תפלת שחרית בק"ש . . המסתכל בהם שלא בזמן התפלה, דכמו שההסתכלות בעת תפלת שחרית בק"ש, הכוונה להט"ג שבו מתעטף בתפלה, עד"ז הוא ההסתכלות שלא בזמן תפלה (דק"ש וברכות הק"ש. ואולי גם נוסף ע"ז - כי בימימהם היו כמה שהיו לובשים ט"ג לא רק בשעת ק"ש ותפלה - ראה מ"ח מסכת ציצית פ"ה מ"ג).] וכ"מ בפע"ח שם שכ' בסיוס כוונת ההסתכלות "ולכן ביום נוהגין הציצית שאז יכולין להמשיך הראי' משא"כ בלילה שהדינין גוברין ואז אין בידינו כח להמשיך הראי'". והרי זה שרק "ביום נוהגין הציצית" הוא רק בט"ג משא"כ ט"ק הוא תמיד כמ"ש בפע"ח שם ספ"א ועוד (הובא לקמן בפנים ס"ה).

ואת"ל שקאי בט"ק (וכ"מ במצת שמורים הל' ציצית, סוד הסתכלות בציציות תמיד), אולי י"ל דכוונתו לא בראי' כפשוטו אלא בהסתכלות, היינו התבוננות וכוונות כו'. וראה לקר"ש חל"ג עמ' 103-4. ועצ"ע.

(11) בסידור הרש"ר (ועוד. ועד"ז באור צדיקים שם) "בטלית קטן יעשה הציצית שלפניו ארוכים שיהיו מזומנים לו בכל עת לראותן". אבל יש לפרש, דאין הכוונה שיהיו גלויים בפועל, אלא שיהיו מזומנים לו בכל עת שרוצה באופן שיוכל בקל להגבי' בגד העליון שלו לראותן. גם - לא הובא ענין זה בשער הכוונות ופע"ח שם.

ובמאמר מרדכי (להר"מ כרמי) או"ח סכ"ד ס"א בסופו, ג"כ תפס פשוטו שגם הציצית מכוסות דלא כהב"י, ומסיים "הלכך יותר נכון . . וכן נוהגין העולם ללבושו תחת הבגדים. וכ"כ המ"א . . בשם האריז"ל, דט"ק דוקא תחת בגדי".

וכ"מ מהראי' שבמקור חיים (להר"ח הכהן) להל' ציצית ס"ח ס"א - הובא בס' יפה ללב (להר"י פאלאג'י) לאו"ח שם.

(12) ח"א רד, סע"ב ואילך.

הטלית גדול הוא למעלה מכל המלבושים והט"ק הוא תחת כל המלבושים⁵ ושלא כדעת קצת המקובלים שמניחין אותו למעלה מכל המלבושים והוא שיבוש⁶, אמנם יניחנו על החלוק". ובטעם הדבר מבואר שם, כי "ענין ציצית ט"ק שהוא בחי' הפנימית כו' וט"ג הוא כו'".

וכמובן, דטעם הנ"ל בנוגע לט"ק הוא (גם ובעיקר) על הציצית "שהוא בחי' הפנימית" (ובפרט, שהבגד עצמו אין בו קדושה וכו'). ולפי זה, הרי גם הציציות שבט"ק צריכות להיות

(5) ועד"ז הוא בנגיד ומצוה וסידור האריז"ל (סידור הר"ש מרשקוב; וזאלקווא תקמ"א; סידור ר' אשר). וראה גם אור צדיקים (להר"מ פאפריש) ס"ז (הל' ציצית) ס"ט. - ראה מאסף לכל המחנות שם.

(6) ובשער הכוונות שם: וטעות גדול הוא בידם הפך האמת.

(7) לשון הפע"ח שם. ועד"ז הוא בשער הכוונות, נגיד ומצוה וסידור האריז"ל שם. וראה הערה הבאה.

(8) בפע"ח שם "פנימית של ג"ת דיצירה וט"ג הוא בחי' חיצונית שלהם". וראה בהמשך הענין שם בפע"ח, מה שמתרץ ממ"ש דציצית קטן, אינו רק בעש"י - דציצית קטן הוא בחי' עיבור. ע"ש ובשער הכוונות שם (הובא הענין גם בת"א תולדות ז', רע"א (בל' אדמ"ר נ"ע בעצמו)). וראה נהר שלום ב"כוונות הב' טליתות". ואכ"מ.

(9) אלא שע"פ האריז"ל הכוונה בזה שאין בו קדושה, היינו ש"אין בנו כח להשיגו ולכן אין הקדושה חלה על הטלית עצמו . . אבל הציציות הנמשכים ויוצאים מן הטלית הזה יש לנו בהם יותר השגה ולכן נק' תשמישי מצוה" - ראה שער הכוונות שם דרוש ב' בתחלתו. פע"ח שם פ"ג (ראה שמן ששון לשם). תו"א מג"א ק, א. לקר"ת פרשתנו מד, ב.

(10) ועפ"ז מ"ש בשער הכוונות שם (בדרוש ז'. ועד"ז בפע"ח שם ספ"ו. והובא בסידור האריז"ל הנ"ל, אור צדיקים שם. ועוד) "כי האדם צריך להסתכל בציציות

שע"פ נגלה הציציות צריכות להיות מגולות - הוא ע"פ הכתוב מפורש (שהוא תוכן מצות ציצית) "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' גו'¹⁸, וגם דרשינן בגמ'¹⁹ "וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם - ראי' מביאה לידי זכירה כו",

וכיון שטעם לבישת ציצית הוא בכדי לזכור כל המצות כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם גו', וכלשון אדה"ז בשו"ע שם - יש להבין למה ע"פ כהאר"ז ל אין הציציות צריכות להיות מגולות?

ואף שבפע"ח שם נאמר בזה טעם ע"פ קבלה כנ"ל - טעמא בעי, שהרי לא יצוייר שהמקובלים יהיו נגד התלמוד כו'.

ב' פירושים ב"וראיתם אותו"

ג. ואולי י"ל הביאור בזה:

מ"ש "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", יש לפרש בשני אופנים: ד"וראיתם אותו וזכרתם" הוא מגוף מצות ציצית (כדמשמע

- בעל העיטור הל' ציצית סוף החלק השלישי; ספר היראה לרבנו יונה קרוב לתחלתו; מרדכי הל' ציצית סתתקמ"ג (בשם מהר"ם מרוטנבורג) ותענית ס' תרלז; שו"ת הרדב"ז ח"ה ב' אלפים קו; שם ב'קס. ועוד. אלא שבכל הנ"ל (א) אין מבואר ש"כ' בנוגע להציצית. (ב) לא נאמר שכצ"ל ע"פ הלכה, אלא שבכמה מהם מעשה רב. ואכ"מ.

(18) כהובא בשו"ע אדה"ז ס"ח, וכפשטות הלשון בשו"ע "שתמיד יראהו ויזכור המצות". וכן בטוש"ע ר"ס כד.

בבי" לטור ס"ח שם כ' "וכן כתב נמי" בשם הריטב"א". ובנמוק"י להלכות ציצית בשם הריטב"א שם כ' "ואפילו אותם שאין נוהגין אלא בט"ק ראוי ללבוש אותו על מלבושיהם לקיים בו יפה ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (וראה לקו"ש חל"ג עמ' 103 הערה 78).

(19) מנחות מג, ב.

בחוק'¹³, ועד כדי כך, דגם כאשר ה"בר נש" חשד בהם שהנהגתם אינה כדבעי - לא ביארו לו (גם אחר שראה שהם "זכאיין") למה מתנהגים כן¹⁴, כי לפי דעתם פשוט שגם הציציות צ"ל מכוסות].

ונמצא, דע"פ כתבי האריז"ל אין צורך שיהיו הציציות בגלוי¹⁵, [וזוהו טעם הנוהגים ללבוש הט"ק תחת הבגדים¹⁶ באופן שגם הציצית הן מכוסות].¹⁷

מקשה - מדוע לא חש האריז"ל ל"וראיתם אותו"

ב. ולכאורה יש לתמוה - דהרי הטעם לכך

(13) וראה ניצוצי אורות וניצוצי זהר (להרב מרגליות) לזהר שם.

(14) ע"ד המסופר בזח"ג (קפו, א), שר' יצחק ור' יהודא תרצו והסבירו למה לא קראו ק"ש.

(15) וכ"מ קצת מהנהגת אנשי מעשה (הובא בלקוטי מהר"ח מצות ציצית) שלובשים שני ט"ק, א' תחת הבגדים על חלוקו כדעת האריז"ל וא' על הבגדים כדעת הטוש"ע. - ולא ראיתי נוהגין כן במדינתנו.

(16) אבל ללבוש ט"ק על הכתונת ולמעלה ממנה, בגד קצר (זשילעט), לכאורה אין יוצאים ע"ז לפי כהאר"ז ל, שהרי בכתהאר"ז ל מדייק "תחת כל המלבושים". יניחנו על החלוק" (פע"ח שם פ"א), "למטה משאר מלבושיו ע"ג חלוק"י (שער הכוונות שם דרוש ו'), ועד"ז בשאר מקומות הנ"ל, וכהובא במג"א שם "תחת בגדי", ובסי' קול יעקב: האריז"ל הי' נוהג ללבוש הטלית קטן בביתו על חלוקו בלי הפסק שום מלבוש.

(17) וכ"מ מפשטות דברי הבי"א אר"ח סכ"ג*; פרישה שם. ומפורש בב"ח (וש"ך) י"ד שס"ז (סק"ד) "נהגו העולם היתר בטליתות קטנים תחת בגדיהם כיון שהציצית מכוסים".

זה שהט"ק הוא תחת הבגדים, מפורש בכמה פוסקים

(* ובשו"ע אדה"ז שם לא משמע כן. ואכ"מ.

דציצית, ולא קיים מצות ציצית כתיקונה; משא"כ לפי הא' שהוא ע"ש הפתילים, הרי החפצא דציצית אינו אלא הפתילים עצמם, וא"כ קיום המצוה הוא כשלושב בגד עם הפתילים התלויים ויצאים ממנה.

מחדש דבזה פליגי הרמב"ם והטור

ד. ו"ל דבזה פליגי הרמב"ם והטור:

בסוף הל' ציצית²⁷ כתב הרמב"ם, ש"אע"פ שאין אדם מחוייב לקנות לו טלית ולהתעטף בה כדי שיעשה בה ציצית, אין ראוי לאדם חסיד שיפטור עצמו ממצוה זו אלא לעולם ישתדל להיות עטוף בכסות המחוייבת בציצית כדי שיקיים מצוה זו כו", ובהלכה שלאח²⁸ "לעולם יהא אדם זהיר במצות ציצית שהרי הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן שנאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'".

והטור הביא ג"כ בספרו²⁹ מעלת הזהירות במצות ציצית, וז"ל: "אע"פ שאין אדם חייב לקנות טלית . . כדי שיתחייב בציצית כו"מ טוב ונכון להיות כל אדם זהיר וזריז במצות ציצית שיהי' לו בגד קטן מצוייץ שילבש אותו כל היום כי עיקר מצותה על זכירת המצות ובכל שעה ובכל רגע צריך לכך כו".

חזינן, שהרמב"ם חילק ההשתדלות והזהירות במצות ציצית לב' פרטים בב' הלכות. תחלה מדבר אודות מצות ציצית עצמה, ש"אין ראוי כו' שיפטור עצמו ממצוה זו כו' לעולם ישתדל

לכאורה מזה שנאמר בכתוב "והי' לכם לציצית וראיתם אותו גו"), או ד"וראיתם אותו גו" הוא דבר נוסף הבא כתוצאה מקיום מצות ציצית.

ונפק"מ לדינא, דלאופן הא' כיון דקיום מצות ציצית (כתיקונה) הוא כאשר ישנו ה"וראיתם אותו" בפועל, או שישנה האפשרות לראות הציצית²⁰ הרי אם חסר בזה - לא קיים מצות ציצית (כתיקונה); משא"כ לאופן הב' דקיום מצות ציצית הוא בעצם (עשייתו ו)לבישתו, הרי גם כשא"א להיות "וראיתם אותו" קיים מצות ציצית כתיקונה, אלא שחסר דבר הנוסף - השלימות שיש במצות ציצית - קיום ענין "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' גו".

ולכאורה תלוי בב' הפירושים (שהביא רש"י²¹) בתבית "ציצית"²²: (א) "ע"ש הפתילים התלויים בה כמו²³ ויקחני בציצית ראשי"; (ב) "ציצית על שם וראיתם אותו כמו²⁴ מציץ מן החרכים"²⁵:

דלפי' הב' דשם "ציצית" הוא ע"ש וראיתם אותו, מובן ד"וראיתם אותו" הוא גדר מצות ציצית²⁶, וכשחסר "וראיתם אותו" חסר בחפצא

(20) ראה לקמן הערה 47.

(21) פרשתנו טו, לח.

(22) גם בעוד מפרשי התורה נאמרו ב' פירושים אלה (ראה רשב"ם, ר"י בכור שור ועוד), אבל הם פירושו זה בב' כתובים נפרדים שבציצית, בפסוק לח פי' "כמו בציצית ראשי קבוצת פתילים כו", ובפסוק לט (בו נאמר וראיתם אותו) פי' "והי' לכם לציצית הציצית הזה הי' לכם לראי' שתראו אותו כמו מציץ מן החרכים" (ל' הרשב"ם). וא"כ אין מזה ראי' (כ"כ) על גוף מצות ציצית.

(23) יחזקאל ח, ג.

(24) שה"ש ב, ט.

(25) וכו' בספרי עה"פ.

(26) להעיר מאוה"ת פרשתנו ע' תרד, שמביא ממ"כ

לרבות סוף פרשתנו "והי' לכם לציצית שתהא נראית"

- פי' שצריך שיהיו הציצית על בגדיו כו' כמ"ש הפוסקים

כו" - ראה לקמן ס"ה.

(27) פ"ג הי"א.

(28) שם הי"ב.

(29) א"ח סכ"ד.

בב' הלכות, ומדגיש חילוקם: חיוב ההשתדלות במצות ציצית עצמה "קיום מצוה זו"; הזהירות במצות ציצית לפי שיש בה עוד ענין³⁴ (מלבד עצם המצוה) - "שהרי הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן"³⁰.

משא"כ הטור ס"ל ד"וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'" הוא מגוף³⁵ מצות ציצית³⁶.

[וכמו שביאר הב"ח³⁷ דברי הטור בזה שמקדים להתעטף בציצית לפני הנחת תפלין "לפי שציצית באים כדי לזכור כל המצות"³⁸, אבל התפילין היא מצוה יחידית כו"].

אלא דבר נוסף - עול מצות שנאמר ב"פרשת ציצית [ובפרש"י י"ל שכתב מה שלכו"ע, דגם להדיעה ד"וראיתם אותו וזכרתם גו" הוא מגוף מצות ציצית (כמו להפי' דציצית הוא ע"ש וראיתם אותו שהביא בפ"י עה"ת כ"ל ס"ד) יש בה גם "עול מצות", והוא מ"ש בכתוב שלאח"ז "ועשיתם את כל מצותי". וראה לק"ש ח"ג ע' 154 הערה 50].

ולהעיר מזהר הרקיע אזהרה כ.

(33) והרמב"ם בריש הל' ציצית פי' לשון ציצית "שהוא דומה לציצית של ראש שנא' ויקחני בציצית ראשי", ולא פי' שהוא מלשון ראי'.

(34) שלכן גם לדעת הרמב"ם, למידין (שם פ"ג ה"ז) מ"וראיתם אותו" שאין לילה זמן ציצית. ולהעיר שמלשוננו שם "חובת הציצית ביום ולא בלילה שנא' וראיתם אותו בשעת ראי'" משמע דלהרמב"ם אין מצוה בראיתו בפועל, אלא פי' וראיתם אותו היינו בזמן ראי'. (35) ומה שהביא הטור בריש ס"ח "ונק' ציצית ע"ש החוטין הנפרדים", כ' בנוגע להלכה ש"ע"כ צריך להפרידם זמ"ז" (כמ"ש הב"ח שם), ולא כרמב"ם שבהה **התחיל** כל הל' ציצית - כהגדרה על מצות ציצית (וראה רמב"ם שם פ"א סה"ח).

(36) וכמפורש בזהר פרשתנו (רע"מ) קעד, ב: ציצית פקודא דא איהו לאדכרא כל פקודי אורייתא כו'.

(37) ר"ס כה.

(38) ולהעיר שגם בסכ"ד שם, במ"ש הטור "גדולה

כו' כדי שיקיים מצוה זו", ובהלכה בפ"ע מביא לידי זכירת כל המצות - "שהרי הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן"³⁰.

משא"כ הטור כללן ביחד כענין והמשך אחד, ולא הזכיר ע"ד ההשתדלות בקיום מצות ציצית בפ"ע, כ"א הזהירות במצות ציצית מצד זכירת כל המצות שבה, ומדייק שענין זה הוא "עיקר מצותה" דציצית.

וע"פ הנ"ל מובן, דלהרמב"ם "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' גו" (ש"הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן") הוא דבר נוסף³¹ על עצם מצות³² ציצית³³, שלכן חלקם לב' פרטים

(30) ראה לק"ש חכ"ט ע' 4-63.

(31) וי"ל שהמקור לזה הוא ממנחות מג, ב "ורבנן האי וראיתם אותו מאי עבדי ל' כו", ומשמע דס"ל שאינו מעיקר המצוה. ויתירה מזו, שא"צ שיראו אותן כפשוטו. וכ"מ גם מזה ש"מבעי ל' לכדתניא וראיתם אותו וזכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלו' בו ואיזו זו זו קרית שמע', דלפי דרשה זו (וכן לפי הדרשות שלהלן שם: תניא איך . . ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת הסמוכה לה ואיזו זו זו מצות כלאים . . תניא איך וראיתם אותו . . כיון שנתחייב אדם במצוה זו נתחייב בכל מצות כולן), פי' "וראיתם אותו וזכרתם גו" אינו שיראו אותן כפשוטו כו'. וראה לקמן הערה 34. ועצ"ע.

(32) וכ"מ בגמ' ברכות (יב, ב) "פרשת ציצית . . יש בה חמשה דברים מצות ציצית . . עול מצות . . דכתיב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ציצית דכתיב ועשו להם ציצית וגו'". ומשמע, שעול מצות, שהוא "וראיתם אותו וגו'", הוא דבר נוסף במצות ציצית.

ועפ"ז יומתק ל' הרמב"ם (הל' ק"ש פ"א ה"ב) "ואח"כ פרשת ציצית שגם היא יש בה ציווי זכירת כל המצות", ולא כפרש"י ברכות שם שפי' "עול מצות - ועשיתם כל מצותי". כי להרמב"ם גם זכירת המצות, הכתוב "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", אינה מגוף מצות ציצית

ציצית . . כי עיקר מצותה על זכירת המצות⁴⁴.

עפ"ז מיישב שיטת האריז"ל

ה. והנה כ"ז הוא בקיום מצות ציצית מעיקר הדין, היינו בטלית גדול, דגם להדיעה שאין "וראיתם אותה" מגוף המצוה, ה"ה פרט בהמצוה, ובמילא פשוט דמצות טלית גדול היא ללבושו ע"ג הבגדים באופן שיש בו "וראיתם אותו וזכרתם גו".

אבל לענין ט"ק, פליגי הפוסקים - אם תקנו שהאדם יקיים כל הזמן מצות ציצית בפני עצמה כמצוה פרטית (נוסף על קיום מצות ציצית בט"ג, שמקיים בו גם) וראיתם אותו), או - שכל עיקר התקנה דט"ק היתה כדי לזכור את כל המצות תמיד:

לדעת המחבר, "עיקר מצות טלית קטן ללבושו על בגדיו כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות", לפי שקאי בשיטת הטור הנ"ל, וכמפורש בחיבורו ב"י⁴⁵, שדין הנ"ל הוא - מממה שאמר (הטור⁴⁶) בסימן כד כי עיקר מצותה על זכירת המצות ובכל שעה ובכל רגע צריך שיזכור

ולהעיר מדברי הב"ח³⁹, בהטעם שהביא הטור הכוונה במצות ציצית "ויכוין בהתעטפו שציונו המקום להתעטף כדי שזכור כל מצותיו לעשותם" (אף "שאינן זה מדרכו בחיבורו זה לבאר כוונה לשום מקרא שבתורה"⁴⁰), "דלפי שכתוב בפרשת ציצית⁴¹ למען תזכרו גו' יורה כי עיקר המצוה וקיומה תלויות בכוונתה שיכוין בשעת קיום המצוה⁴², "שלא³⁸ קיים המצוה כתיקונה אם לא יכוין אותה הכוונה"⁴³].

ולכן אין לחלקם לב' ענינים, וכמפורש בלשונו "להיות כל אדם זהיר וזריז במצות

מצות ציצית ששקולה כנגד כל המצות דכתיב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ציצית עולה ת"ר וח' חוטינן וה' קשרים י"ג הרי תרי"ג" - מפרש הב"ח שם שהכל הוא גורם לזכרון, דע"י שיעלה על מחשבתו דציצית עולה כו' תרי"ג ע"י כך יזכור כל תרי"ג מצות" ע"ש בפרטיות. והוא דלא כפשוטות הפי', שהיא מצ"ע שקולה (וע"ד שנאמר בע"ז ושבט בפרש"י סוף פרשתנו הלשון שקולה). וראה לקו"ש ח"ח ע' 97 ואילך.

39) או"ח ס"ח ד"ה ונקראים ציצית. סתרכ"ה קרוב לתחלתו.

40) ל' הב"ח שם סתרכ"ה.

41) פרשתנו טו, מ.

42) לשונו שם ס"ח.

43) וי"ל שזהו רק לשיטת הטור ד"וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'" הוא מגוף מצות ציצית. אבל לדיעה הב' הנ"ל דאינו מגוף המצוה, י"ל דנאף אם נדייק בתיבת "למען" כדברי הב"ח שם גבי תפלין וסוכה) שאני ציצית מתפלין וסוכה, דבתפלין וסוכה נאמרה תיבת "למען" על קיום המצוה, "והי' לך לאות גו' למען תהי' תורת ה' בפניך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים" (בא יג, ט) "בסוכות תשב גו' למען ידעו דורותיכם גו'" (אמור כג, מב-ג), ואילו בציצית - הכתוב "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי" בא בהמשך להכתוב "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם", שלדיעה הנ"ל אינו מגוף קיום המצוה. וראה עולת תמיד או"ח שם סק"א.

44) וכ"מ מדברי רבנו יונה בספר היראה קרוב לתחלתו,

וכמו שהביא בביאורי הגר"א בשו"ע שם רסכ"ד.

וראה גם שו"ת הריב"ש ח"ב סק"ו (הובא בב"י שם סכ"ד). ולהעיר מפסקי דינים להצ"צ לאר"ח ס"ח (אות ז): אבל בציצית נזהרין כל העולם ואין זה מדת חסידות לבד כ"א מצוה דאורייתא כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם כו'. ע"ש.

45) או"ח ס"ח ד"ה ומתוך מה שאמר.

46) וכ"כ בשו"ע ר"ס כד "ונכון ללבושו על המלבושים" בהמשך לתוכן דברי הטור שהביא שם [וכבר העירו על הכפל והסתירות בדברי המחבר, דכאן כתב "עיקר מצות ט"ק" ובסי' כד כתב רק "נכון" - ראה מאמר מרדכי ס"ח וכ"ד. ועוד. ואכ"מ].

נראה שעיקר מצות טלית קטן ללבושו מלמעלה כדי שתמיד יראה⁴⁷ ויזכור המצות⁴⁸.

[וכמודגש, גם בהחלוק בנוגע לציצית בלילה: ע"פ הפסק בשו"ע⁵¹ "לילה לאו זמן ציצית הוא דאמעית מוראיתם אותו" - אתמעט כל מה שלובש בלילה או כסות לילה וכו'; ואילו בפע"ח⁵² מחלק בזה: "אין טלית וציצית בלילה . . . אך הט"ק צריך שישכב עמו אפי' במטה . . . לעולם לא יתבטל . . . אפילו בלילה אינו נפסק רק של גדלות לבדו הוא שמתבטל אבל ציצית (דט"ק) . . . לעולם לא יתבטל אפי' בלילה לכן נקרא ט"ג וט"ק ולכן ראוי ליהרר שלא להסיר מעליו ט"ק בשום זמן אפילו בהיותו ישן⁵³ רק בכניסתו למרחץ, לכך ראה דוד עצמו ערום במרחץ ולא בהיותו ישן כי אז הי' לו ט"ק כנ"ל⁵⁴].

והיינו כי ע"פ כתהאריז"ל אין תקנת הט"ק בעיקרה בשביל קיום מצות ציצית לבד, ומה"ט הי' מניחן למטה תחת כל הלבושים⁵⁰, לפי שבט"ק אינו נוגע (ואינו שייך) הענין ד"וראיתם אותו

ובשיטה זו קאי אדה"ז בשלחנו, שבתחלה כ⁴⁹ "כשיתעטף בציצית יכוון שצונו הקב"ה להתעטף בציצית כדי שנזכור כל מצותיו לעשותם שנאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", ואח"ז ממשיך "וכיון שטעם לבישת הציצית הוא כדי לזכור המצות לפיכך הלבש טלית קטן יזהר ללבושו על בגדיו כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות", וממשיך "ואותן הלבושים אותו תחת הבגדים יזהרו שילבשו אותו באופן שיראו הציצית תמיד שע"י ראייתן יזכרו המצות תמיד", שמדייק "זהר" "יזהרו", כי בלי זה חסר בגוף מצות ציצית.

אבל לפי מ"ש בכהאריז"ל, ענין הט"ק אינו אלא בשביל קיום מצות ציצית לבד, ומה"ט הי' מניחן למטה תחת כל הלבושים⁵⁰, לפי שבט"ק אינו נוגע (ואינו שייך) הענין ד"וראיתם אותו

(52) שם ספ"א. מהר"י צמח בהגהותיו כו' (הובא בברכ"י א"ח שם ס"ח סי"א). וראה גם בסידורי האריז"ל הנ"ל. ועוד.

(53) הובא במג"א שם סכ"א סק"ב (מ"כתבי האר"י).
(54) במג"א הקשה על הראי' שבכתבי האריז"ל הנ"ל. וראה נר"כ השו"ע שם. ובארוכה בברכ"י ס"ח שם. ואכ"מ.

(55) ראה פע"ח (הנ"ל הערה 18). וראה סידור האריז"ל (קול יעקב) שם "אף בלילה אף שהוא זמן פטור מהברכה וראיתם אותו כו".

(56) ועיין במקורי הדברים אריכות גדולה בטעמים של אלו הלבושים הבגד מכוסה והציציות מגולות, דקאי גם כהאריז"ל (ולא רק בכדי לחוש לדעת המחבר), ע"ש.

(47) ומ"ש בשו"ע שם סכ"ד ס"ג רק "טוב להסתכל בציצית בשעת עטיפה כשמברך" (וראה ביאורי הגר"א שם סק"ז), דלכאורה לפי הנ"ל הרי זה מגוף מצות ציצית - י"ל, כי הראי' והסתכלות בפועל אינה מעכבת, והרי המדובר בשעת העטיפה שאז הרי זה גלוי ונראה לפניו (וראה ביאורי הגר"א שם סק"ח).

(48) וכמפורש בש"ה קיא, סע"ב ואילך (ע"פ זהר פרשתנו קעד, ב), דעיקר מצות ט"ק לקיים תמיד וראיתם אותו וזכרתם (ולכן "עיקר העונש הוא על בלתי זהיר בט"ק אשר הוא לבוש בכל עת").

(49) ס"ח סי"ז.
(50) וכהלשון באור צדיקים ועוד (הנ"ל הערה 13) עיקר מצות ט"ק על החלוק כו'.

(51) א"ח ר"ס יח ובנר"כ שם. שו"ע אדה"ז שם.

דרכי החסידות

מלוקט משיחות, אגרות וכתבי
כ"ק אדמו"ר מוהרריי"צ מליובאוויטש נ"ע

ה"שמע ישראל" שגורם נחת רוח

"ע"י קבלת עול של עבד פשוט, כזה שגם בשנתו ניכר עליו עולו – יכול גם למדן וגאון להגיע למעלתו וחיבתו של יהודי של מסירות נפש פשוט ותמים"

לקיים המצוות באמונה פשוטה

בשנת תרמ"ח נבחר אאמו"ר (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע) לגבאי דחברה קדישא. וכפי המנהג, הובילו אותו בשמחת-תורה בלויית עם רב לביהכ"נ. אמר אז המאמר "אין הקב"ה בא בטרוניא". וסיום דבריו: גם האנשים בעלי מוחין הנמצאים עתה, צריכים להניח שכלם ולא לילך אחרי הטעם ודעת, כי יכולים להטות ע"פ שכלם וכו' עד כי ח"ו מרה תהיה באחרונה כו', וזהו העיקר בזמן הזה בעקבות המשיח, שלא לילך אחר השכל וטעם הדעת, כי אם לקיים התורה והמצוות בתמימות ואמונה פשוטה באלקי ישראל.

(לוח "היום יום" - ליום י"ב טבת)

משנה את המהות

מענה ה'צמח צדק' לחסיד בקי בש"ס כו' ומשכיל גדול בחסידות: קבלת עול משנה את המהות. ע"י קבלת עול של עבד פשוט, כזה שגם בשנתו ניכר עליו עולו - יכול גם למדן וגאון להגיע למעלתו וחיבתו של יהודי של מסירות נפש פשוט ותמים.

(לוח "היום יום" - ליום ג' אדר שני)

“אין הבין במתג ורסן”

הצדיקים הנסתרים ותלמידי מורנו הבעל שם טוב, היו הולכי דרכים, נודדים מעיר לעיר ומכפר לכפר, ובכל מקום בואם היו מתחברים אל האנשים הפשוטים ומדברים במעלותיהם של סוחרי השוק ובעלי מלאכה הפשוטים.

הצדיק הנסתר ר' קהת, תלמידו המובהק של הבעל שם טוב, היה פעם בשוק ביום של יריד והסתובב בין סוחרי השוק. נתקל בחבורה של סוחרי סוסים שבאו לקנות ולמכור סוסים ובהמות. והנה שומע הוא אחד מהם אומר לחברו: בתהילים (לב, ט) כתוב “אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן”, הסוס חושב שנותנים מתג בפיו כדי שלא ישכח על מלאכת האכילה, אבל אתה אל תהיה כך, אלא “הבין”, שכן תבין.

כשסיפר הצדיק ר' קהת לבעל שם טוב מה שראה בהלכו בשוק, ועל שיחתם האמורה של שני סוחרי הסוסים, התלהב הבעש"ט מאוד בניגון ודביקות עצומה.

זה המקור והתולדה של ניגון הדבקות, בו היו רבנו הזקן וכל הרביים הבאים אחריו, מתפללים תפילת ערבית בליל ראשון של ראש השנה, בדביקות מסורה ובבכיות קורעות לב, כמי שמבכה את מותו של אוהבו הנאמן.

(ספר השיחות תש"ב עמ' ט)

נחת רוח מ"שמע ישראל" של יהודי פשוט

כשבא כ"ק אדמו"ר הזקן ממעזריטש, החל לקרב אנשים פשוטים, ואמר שדרך העבודה שקיבל מהרבי, המגיד ממעזריטש, בשם רבו, הבעל שם טוב, היא לקרב אנשים פשוטים, שקריאתם “שמע ישראל” ר"ברוך הוא וברוך שמו" גורמת נחת רוח בעצמות המאציל העליון.

(ספר השיחות תש"ב עמ' י)

על בן תורה להתבייש בפניהם

הבעל שם טוב הראה שעל בן תורה להתבייש מפני 'יהודי השיבוש', אותם יהודים שאומרים 'עברי' בשגיאות, אך פשיטותם ותמימותם הן באין ערוך למעלה מבן תורה.

(ספר השיחות תש"ב עמ' יג)

משיח יגלה מעלת התמימות

“גדול תלמוד שמביא לידי מעשה”: בביאת המשיח יראו את מעלתן של הודאה ותמימות, שהכול מאמינים באמונה טהורה בהקב"ה, בתורתו ומצוותיו. תלמוד - הבנה, ההבנה הנעלית ביותר הינה מוגבלת; אך הודאה - אמונה - הוא רגש בלתי מוגבל. מלך המשיח יוכיח ויבאר את ה"מעשה גדול" של התמימות - עבודה לבבית רצינית.

(לוח "היום יום" - ליום ה' טבת)